

Sygn. akt III Ca 1661/19

POSTANOWIENIE

Dnia 7 marca 2023 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Okręgowego Leszek Dąbek

Sędziowie: Sędzia Sądu Okręgowego Barbara Braziewicz

Sędzia Sądu Okręgowego Henryk Brzyżkiewicz

Protokolant Aleksandra Sado – Stach

po rozpoznaniu w dniu 21 lutego 2023 r. na rozprawie

sprawy

z wniosku J. L.

z udziałem K. L.

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji uczestniczki postępowania

od postanowienia Sądu Rejonowego w Wodzisławiu Śląskim

z dnia 5 sierpnia 2019 r., sygn. akt I Ns 559/12

postanawia:

zmienić zaskarżone postanowienie :

w punktach 1a i 2 o tyle, że wartość wskazanego w nich prawa własności wynosi 448.400zł (czterysta czterdzieści osiem tysięcy czterysta złotych) oraz w punkcie 1 o tyle, że łączna wartość podanych w nim przedmiotów majątkowych wynosi 449.949,28zł (czterysta czterdzieści dziewięć tysięcy dziewięćset czterdzieści dziewięć złotych dwadzieścia osiem groszy);

w punkcie 8 o tyle, że z tytułu wyrównania udziałów w majątku wspólnym zasądzić od uczestniczki postępowania K. L. na rzecz wnioskodawcy J. L. spłatę w kwocie 224.200zł (dwieście dwadzieścia cztery tysiące dwieście złotych), płatną do 31 grudnia 2023r., z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w przypadku uchybienia terminowi płatności;

oddalić apelację w pozostałej części;

oddalić wnioski wnioskodawcy i uczestniczki postępowania o zasądzenie na ich rzecz zwrotu kosztów postępowania odwoławczego;

ustalić, że wnioskodawca i uczestniczka postępowania ponoszą po połowie koszty sądowe w postępowaniu odwoławczym, pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu przy Sądzie Rejonowym w Wodzisławiu Śląskim.

Sygn. akt III Ca 1661/19

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Wodzisławiu Śląskim w postanowieniu z dnia 5 08 2019r., ustalił, że w skład majątku wspólnego wnioskodawcy J. L. i uczestniczki postępowania K. L. wchodzi: własność zabudowanej nieruchomości gruntowej położonej w W. przy ulicy (...) o urzędzonej księdze wieczystej prowadzonej przez ten Sąd pod numerem (...), stanowiącej działkę gruntu o numerze geodezyjnym (...), roszczenia odszkodowawcze z tytułu: zezłomowania samochodu osobowego marki D. (...), rok produkcji 1996, o numerze rejestracyjnym (...) – o wartości 150zł oraz środków zgromadzonych

na rachunku polisy o nr (...) z dnia 1 06 1994r. wystawionej w ramach umowy ubezpieczenia na życie zawartej z (...) U. w W. – obecnie A. Towarzystwo (...) S.A. w W. - o wartości 1.399,28zł.

Dokonał podziału majątku wspólnego w ten sposób, że własność nieruchomości przyznał uczestniczce postępowania oraz zasądził od wnioskodawcy na jej rzecz kwotę 774,64zł z tytułu rozliczenia roszczeń odszkodowawczych, płatną do 14 dni od uprawomocnienia się postanowienia wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie.

Ustalił, że z majątku osobistego uczestniczki postępowania poczyniono nakłady na majątek wspólny (nieruchomość zaliczoną w skład majątku wspólnego) w postaci: wymiany balustrad, kafelkowania balkonów, tarasów i schodów, generalnego remontu łazienki z wymiana całego pionu centralnego ogrzewania wraz z kaloryferami, położenia gładzi gipsowych, pomalowania i wytapetowania ścian, wymiany rynien i malowania płotu o łącznej wartości 17.579,45zł i oddalił w pozostałym zakresie wnioszek uczestniczki postępowania o rozliczenie nakładów z jej majątku osobistego na majątek wspólny. Oddalił jej wnioski: o rozliczenie nakładów z majątku wspólnego na majątek osobisty uczestnika postępowania oraz o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym. Zasądził: od uczestniczki postępowania na rzecz wnioskodawcy spłatę

w kwocie 239.000zł płatną do 3 lat od uprawomocnienia się postanowienia

wraz z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia płatności, a od wnioskodawcy na jej rzecz kwotę 8.789,72zł z tytułu rozliczenia nakładów poczynionych z majątku osobistego uczestniczki postępowania na majątek wspólny, płatną do 6 miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia wraz z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia

w płatności.

Ponadto orzekł o kosztach postępowania i o nieuiszczonych kosztach sądowych.

W ustalonym stanie faktycznym, między innymi powołał regulację art. 43 § 1 k.r.o

i dokonał jej wykładni a następnie po dokonaniu oceny prawnej ustalonego stanu faktycznego uznał, że uczestniczka postępowania nie wykazała, że zostały spełnione przesłanki ustalenia nierównych udziałów uczestników postępowania w majątku wspólnym. Stwierdził, że biorąc pod uwagę okres, w którym zostały dokonane przez matkę uczestniczki postępowania I. Ś. darowizny oraz „rozciągnięcie w czasie” prac remontowych związanych: z przebudową dwóch pomieszczeń piwnicznych na pokoje mieszkalne, wymiany okien w całym budynku mieszkalnym, wymiany dachu, dobudowanie garażu i ocieplenie budynku, wykonanie ogrodzenia posesji i wybrukowanie obejścia – należy przyjąć, iż środki przeznaczone na ten cel zostały darowane obojga małżonkom L. z przeznaczeniem na zaspokojenie potrzeb mieszkalnych i finansowych założonej przez nich rodziny. Wskazał, że wnioskodawca nie mieszka na wspólnej nieruchomości od 1 06 2004r. gdyż został wymeldowany na wniosek uczestniczki postępowania, która równocześnie wymieniła zamki do drzwi wejściowych.

Od tego czasu uczestniczka postępowania wyłącznie we własnym i córki interesie ponosi koszty związane z administrowaniem wspólną nieruchomością, z dostawą do niej mediów i wykonywaniem na niej prac domowych oraz płaci od niej podatki.

Następnie biorąc te okoliczności pod uwagę oddalił w tej części wniosek uczestniczki postępowania o rozliczenie nakładów z jej majątku osobistego na majątek wspólny. Oddalając wniosek uczestniczki postępowania o rozliczenie w sprawie nie pobranego przez wnioskodawcę zwrotu podatku VAT w związku z przeprowadzonym remontem nieruchomości wziął pod uwagę, że zgodnie z informacjami uzyskanymi z Urzędów Skarbowych wnioskodawca nie uzyskał z tego tytułu żadnych świadczeń, a urządzenia stanowiące wyposażenie prowadzonego przez niego wspólnie z bratem zakładu poligraficznego zostały 15 lat temu sprzedane za cenę złomu.

Orzeczenie zaskarżyła **uczestniczka postępowania K. L.**, która wnosiła o jego zmianę w sposób podany w apelacji, ewentualnie jego uchylenie i przekazania sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania („na podstawie art. 386 § 1 k.p.c.”) oraz zasądzenie od wnioskodawcy na jej rzecz zwrotu kosztów postępowania.

Zarzucała, że przy ferowaniu postanowienia niewłaściwie ustalono skład i wartość majątku wspólnego (ustalenie wadliwej wartości nieruchomości; przyjęcie, że brak jest wiarygodnych dowodów dających podstawę do ustalenia jakie konkretne maszyny i urządzenia „znajdowały się na stanie” firmy poligraficznej prowadzonej przez wnioskodawcę; uznanie, że nie było podstaw do rozliczenia możliwego do otrzymania zwrotu podatku VAT w związku z remontem nieruchomości wspólnej). Ponadto zarzucała, że wadliwie oceniono, iż wyniki przeprowadzonego w sprawie postępowania dowodowego nie dały podstaw do przyjęcia, że w czasie wspólności majątkowej uczestniczka postępowania dokonała nakładów z jej majątku osobistego na majątek wspólny we wskazanym w sentencji zakresie oraz że brak jest podstaw do uwzględnienia jej wniosku o ustalenie nierównych udziałów uczestników postępowania w ich majątku wspólnym.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje :

Sąd pierwszej instancji trafnie zakwalifikował wniosek, a następnie prawidłowo rozpoznał sprawę i na chwilę orzekania skonstruował prawidłową podstawę faktyczną orzeczenia.

Poczynione przez niego ustalenia faktyczne, poza ustaleniem dotyczącym wartości nieruchomości wspólnej, w istocie nie były kwestionowane przez uczestników postępowania i mają podstawę w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym,

którego ocena jest logiczna oraz wnikliwa mieści się w granicach swobodnej oceny

i poza wskazanymi poniżej wyjątkami Sąd odwoławczy ją podziela.

Skarżąca w apelacji poza kwestionowaną w niej wartością nieruchomości,

w ramach pozostałych zarzutów dotyczących podstawy faktycznej orzeczenia, w istocie kwestionuje jej ocenę prawną.

Z tej przyczyny zarzuty te są oczywiście chybione i nie mają wpływu na powyższą ocenę.

Wbrew temu - do czego w istocie zmierza apelacja – sposób sfinansowania poczynionych prac remontowych na przedmiotowej nieruchomości nie ma wpływu na jej ostateczną wartość i źródła ich pochodzenia, czas ich dokonania ma jedynie wpływ

na ocenę zasadności roszczeń o zwrot poczynionych nakładów.

Jej wartość ustala się zgodnie z jej stanem z chwili ustania wspólności majątkowej małżeński uczestników postępowania (uprawomocnienia się wyroku rozwodowego rozwiązującego związek małżeński byłych małżonków L.) i z tej przyczyny przy ustalaniu jej stanu nie uwzględnia się nakładów poczynionych na nieruchomości po tej dacie.

Zostało to prawidłowe uwzględnione przez Sąd Rejonowy przy ferowaniu zaskarżonego i podniesiony w tej kwestii w apelacji zarzut jest oczywiście chybiony.

Jednakże z powodu znaczącego upływu czasu od wydania zaskarżonego postanowienia ustalona przez Sąd Rejonowy wartość tego prawa jest nieaktualna, a to obligowało Sąd odwoławczy do przeprowadzenia jej aktualizacji przy uwzględnieniu cen nieruchomości obowiązujących obecnie.

Z tej przyczyny ustalenia te zmieniono, ustalając w oparciu informacje zawarte w ostatecznie prawidłowo sporządzonej przez biegłego K. K. w dniu 5 05 2022r. opinii m(potwierdzonej go w piśmie z dnia 30 11 2022r.), że obecnie prawo to posiada wartość **448.400 zł** (k. 1124-1124 akt).

Z tych też względów Sąd odwoławczy z powyższą modyfikacją przyjął za własne ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji.

Wbrew zarzutom apelacji dokonana przez Sąd pierwszej instancji ocena prawna ustalonego stanu faktycznego jest prawidłowa.

Ma ona oparcie w prawidłowo zastosowanych przepisach prawa wskazanych

w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku i w przeważającej części nie była kwestionowana w apelacji i Sąd odwoławczy ocenę prawną Sądu pierwszej instancji podziela

i przyjmuje za własną (art. 387 § 2¹ pkt 2 k.p.c.; orzec. SN z dn. 26 04 1935r.

III C 473/34, ZB. Urz. 1935r. nr 12, poz. 496).

Poza zagadnieniami zaliczenia w poczet dorobku uczestników postępowania: maszyn i urządzeń poligraficznych stanowiących wyposażenie prowadzonego przez wnioskodawcę z bratem A. L. firmy poligraficznej oraz kwoty 604.05zł

z tytułu rozmyślnego nie skorzystania przez wnioskodawcę w 2005r. z możliwości uzyskania częściowego zwrotu podatku VAT - skład majątku wspólnego uczestników postępowania i sposobu jego podziału nie są przez skarżącą kwestionowane.

W przypadku kwestionowanych ustaleń dotyczących wskazanych powyżej maszyn i urządzeń, za w pełni wiarygodne należy uznać zeznania wnioskodawcy

oraz wbrew temu co przyjął Sąd Rejonowy świadka A. L. dotyczące rodzaju

i stanu tych maszyn, a następnie przekazania środków finansowych uzyskanych z ich sprzedaży na zapłatę długów, co pomimo odmiennego uzasadnienia ostatecznie w sposób prawidłowy doprowadziło do nieuwzględnienia ich przez Sąd pierwszej instancji przy ustalaniu składu majątku wspólnego.

Brak jest również podstaw do zaliczenia w poczet majątku wspólnego przywoływanej w apelacji „kwoty 604.05zł”.

Do dokonanej przez Sąd Pierwszej instancji oceny prawnej tego zagadnienia należy jedyni dodać, że nie można tylko wnioskodawcy obciążać winą za utratę tego świadczenia, gdyż przysługiwało ono obojgu uczestnikom postępowania i skarżąca przy dochowaniu należytej staranności mogła temu zapobiec, dochodząc samodzielnie zwrotu tej kwoty.

Prawidłowe jest także orzeczenie Sądu Rejonowego o zasadności wniosku skarżącej o ustalenie nierównych udziałów uczestników postępowania w ich majątku i związaną z tym rozstrzygnięciem ocenę prawną Sąd odwoławczy w całości podziela.

W szczególności w materiale sprawy brak jest podstaw do przyjęcia – jak domaga się tego apelacja - że wnioskodawca bez wiedzy i zgody skarżącej wyzbywał się składników majątku wspólnego oraz że nie wykazywał zainteresowania stanem „zabudowanej nieruchomości stron”.

Jak już była o tym wcześniej mowa wyposażenie zakładu poligraficznego zostało spieniężone na potrzebę spłaty zadłużenie prowadzonej wnioskodawcą z bratem firmy poligraficznej, które w istocie w dotyczącej wnioskodawcę części obciążało także skarżącą.

Równocześnie z materiału sprawy wynika, że wnioskodawca na ile mógł, w zakresie w jakim uczestnicy byli małżonkowie L. podzielili się obowiązkami interesował budową domu i zagospodarowaniem terenu wokół niego.

Niewątpliwie większa aktywność skarżącej w tych czynnościach wynikała z dokonanego przez nich podziału czynności, w ramach którego uczestnicząco przypadła rola kierownicza oraz z faktu sposobu częściowego finansowania przez rodziców skarżącej budowy domu, a następnie jego przebudowy (pieniądze były przekazywane uczestnicząco postępowania przez jej matkę), co skarżąca akceptowała, wobec czego obecnie nie może czynić z tego powodu zarzutu wnioskodawcy).

Z tych względów w sprawie nie zachodzą ważne powody w rozumieniu

art. 43 k.r.o., co wbrew zarzutom apelacji czyniło wnioski skarżącej nieuzasadnionym.

Budynek posadowiony na przedmiotowej nieruchomości został wybudowany,

a następnie przebudowany i po raz pierwszy wyremontowany w czasie trwania małżeństwa uczestników postępowania ze środków finansowych pochodzących z ich majątku wspólnego, w tym między innymi z poczynionych na ich rzecz przez rodziców skarżącej darowizn.

Jakkolwiek pieniądze te były bowiem faktycznie przekazywane skarżącemu, to miało o miejsce w czasie, gdy relacje pomiędzy byłymi małżonkami L. były poprawne

a przynajmniej rodzice skarżącemu nie dysponowali wiedzą o ich ewentualnym złym stanie.

Rodzi to uzasadnione domniemanie faktyczne, że skoro kwoty te były faktycznie przeznaczone na zaspokojenie potrzeb rodziny uczestników postępowania - w celu ich zużycia na nieruchomości wchodzącej w skład ich dorobku - to obdarowywano nimi wspólnie wnioskodawcę i uczestniczkę postępowania (art. 231 k.p.c.).

W materiale sprawy domniemanie to nie zostało obalone.

Szczególnie nie niweczą go informacje zawarte w zeznaniach skarżącemu

i jej matki, gdyż skarżąca jest żywotnie zainteresowana w rozstrzygnięciu sprawy,

a jej matka pośrednio, a ponadto obecnie obie są negatywnie nastawione do wnioskodawcy, przez co ich zeznania nie są wiarygodne.

Z tych względów kwoty te nie weszły w skład majątku osobistego skarżącemu, przez co brak było podstaw prawnych do ich rozliczenia jako nakłady z jej majątku osobistego na majątek wspólny i wniosek o ich rozliczeniu podlegał oddaleniu.

Niezasadny był również wniosek o rozliczenie przez Sąd poniesionych

przez skarżącą wydatków związanych z utrzymaniem nieruchomości wspólnej.

Roszczenie to dotyczy bowiem okresu w którym wnioskodawca już nie mieszkał na spornej nieruchomości.

Z tego powodu ich beneficjentami były wyłącznie osoby mieszkające na terenie tej nieruchomości, w konsekwencji czego uwzględnienie tych roszczeń byłoby sprzeczne ze społeczno-gospodarczym ich przeznaczeniem w rozumieniu regulacji art. 5 k.c.

Z tej przyczyny z mocy zawartej w tym przepisie regulacji prawnej nie przysługuje im ochrona prawna przyrzeczona przez Państwo przy stanowieniu norm prawa cywilnego-materialnego i wnioski o ich rozliczenie – jak ostatecznie prawidło przyjął Sąd pierwszej instancji - podlegał oddaleniu.

Wobec oddalenia wniosku skarżącej o ustalenie nierównych udziałów uczestników postępowania w majątku wspólnym - stosownie do regulacji art. 43 § 1 k.r.o. - posiadają oni równe udziały w majątku wspólnym (po 50%).

Na skutek uprawomocnienia się orzeczenia zawartego w pkt 3 zaskarżonego postanowienia, w którym rozliczono pomiędzy uczestnikami postępowania część przedmiotów majątkowych zaliczonych w postanowieniu w skład majątku wspólnego (wskazane w punktach „1. b” i „1. c.”) rozliczeniu podlega pozostała jego część, tj. zaliczony w poczet tego majątku w pkt. „1. a.” składnik w postaci opisanego w nim prawa własności nieruchomości.

Prawo to zostało prawomocnie przyznane uczestniczącemu postępowaniu i z mocy regulacji zawartej w art. 212 § 1 zd. 1 k.c. wnioskodawcy przysługuje od niej dopłata, odpowiadająca wartości jego udziału w tym prawie.

W chwili obecnej wartość tego ostatniego prawa według jej stany z chwili ustania wspólności majątkowej małżeńskiej, tj. uprawomocnienia się wyroku rozwodowego (bez poczynionych później nakładów) wynosi **448.400zł** i wartości przynależnej mu dopłaty (równoważnej wartości jego udziału w przyznanym skarżącej prawie własności nieruchomości) zamyka się kwotą **224.200zł zł.**

Nie odpowiada to kwocie dopłaty zasądzonej w punkcie 8 zaskarżonego postanowienia, co w tej części czyni apelację uzasadnioną i prowadziło do zmiany tego orzeczenia w oparciu o regulację art. 386 § 1 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. w sposób podany w sentencji.

Z podanych powyżej względów w pozostałej części jest ona bezzasadna w rozumieniu art. 385 k.p.c., co z mocy zawartej w nim regulacji prowadziło do jej oddalenia.

Reasumując zaskarżone orzeczenie jest w części wadliwe i dlatego na mocy art. 386 § 1 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. zmieniono je w sposób określony

w sentencji.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na mocy regulacji

art. 520 § 1 k.p.c., oddalając wnioski uczestników postępowania o zasądzenie

na ich rzecz zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

O nieuiszczonych kosztach sądowych orzeczono przy zastosowaniu regulacji

art. 113 ust. 1 u.o.k.s. i art. 108 zd. 2 k.p.c.

SSO Leszek Dąbek